

Het belang van vrije vogels in Londen

Stadsbouwmeesters Mark Brearley en Kristiaan Borret aan de praat

& rode apen en Antwerpen

Stadsvernieuwingsprojecten, London style

In 2012 won het Team Ontwerpend Onderzoek van de stad Antwerpen de VRP-Planningsprijs. Het team, dat verankerd zit in de afdeling Ruimte van het bedrijf Stadsontwikkeling, werkt van daaruit faciliterend voor de hele stad in het nastreven van een optimale ruimtelijke kwaliteit in het stedelijke planningsproces. In oktober van dit jaar organiseerde de VRP in samenwerking met de stad Antwerpen in het FelixArchief een publieke studienamiddag over ontwerpend onderzoek. Stadsbouwmeester Kristiaan Borret, het Team Ontwerpend Onderzoek, Ruimte Vlaanderen en MAAT Ontwerpers illustreerden aan de hand van recente voorbeelden hoe ontwerpend onderzoek in de praktijk werkt. Hoogtepunt was een 'meeting of two minds': het gesprek tussen de Antwerpse stadsbouwmeester en diens Londense evenknie, architect, stedenbouwkundige en entrepreneur Mark Brearley.

Brearley was tot voor kort hoofd van *Design for London*, een autonoom opererend team dat de Londense Mayor met raad en daad bijstond aangaande ruimtelijke ontwikkelingen en strategieën. *Design for London* leverde in zijn zesjarig bestaan baanbrekend werk en deed dat onder meer dankzij verfrissend ontwerpend onderzoek. Maar daar bleef het tijdens het gesprek tussen Brearley en Borret niet bij. Na Brearley's presentatie sloegen de twee, onder begeleiding van moderator prof. Jan Schreurs, aan het dromen en vergelijken. Antwerpen en Londen leken af en toe op verschillende continenten te liggen, terwijl ze op andere momenten weer verrassend dicht in elkaars buurt kwamen. We geven een paar highlights uit hun debat over ontwerpend onderzoek, onafhankelijke ontwerpteams en strategische projecten. Een verhaal van frustraties en successen – de ene zag in 2013 z'n team ontmanteld worden door een ongunstige constellatie aan het politieke firmament, de andere werd onlangs voor zijn werk bedacht met de Vlaamse Cultuurprijs voor architectuur –, van 'free birds' en 'rode apen'...

woon is. Het is een zoektocht die de grenzen van het traditionele planningsmodel overschrijdt, want dát model heeft de laatste tijd behoorlijk aan effectiviteit ingeboet. Het gaat erom diverse denksporen te verkennen waarlangs je zaken kan beïnvloeden en waarbij je ervan moet uitgaan dat je met een proces van onderhandelen en samenwerken te maken hebt. In ons geval evolueerde dat een heel eind in de richting van 'doing stuff' – dingen doen. En we deden dat heel bewust. In onze eerste jaren hielden we ons veel meer met het opstellen van masterplannen bezig. Maar in onze Engelse cultuur – en zeker in een plek als Londen – is het bijzonder moeilijk om die dan ook hard te maken. Daarom zijn we steeds meer gaan focussen op een bredere aanpak. We hebben zelfs evenementen opgezet om een algemeen enthousiasme los te maken. Maar dat was een bijna organische evolutie, er lag geen echte fundamentele beslissing aan de basis. Wat wél een fundamenteel kenmerk van onze aanpak is: het zoeken naar grotere flexibiliteit, naar een sterker ondernemerschap en een bereidheid tot allerhande samenwerkingen. Je kan dus eigenlijk niet langer van een echte 'planning' spreken, dat model heeft nu wel afgedaan.

KRISTIAAN BORRET | Ik merk dat er in jouw betoog een sterke nadruk wordt gelegd op actie, op het opwekken van een respons en het creëren van een onmiddellijk effect. Ik sta net als jij nogal huiverig tegenover dat ouderwetse 'plan' model, dat erg top-down gestructureerd is. Hier in Antwerpen besteden we heel wat aandacht aan ontwerpwerk. En ook wij hechten heel veel belang

[Jan Schreurs] Laat ons het eerst even hebben over jullie kijk op town planning. Mark, is de aanpak in Londen te vergelijken met die in Antwerpen?

MARK BREARLEY | Ik denk dat we op een erg gelijkaardige manier werken – een manier die nog steeds behoorlijk onge-